

Sygn. akt V ACa 119/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 maja 2013r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Tomasz Pidzik
Sędziowie:	SA Anna Tabak (spr.) SA Olga Gornowicz-Owczarek
Protokolant:	Anna Fic

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2013r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa J. R.

przeciwko G. B.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 20 listopada 2012r., sygn. akt XIV GC 99/12

oddala apelację i przyznaje od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w (...)) na rzecz adwokata G. W. kwotę 3.321 (trzy tysiące trzysta dwadzieścia jeden) złotych w tym 621 złotych podatku od towarów i usług, tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

Sygn. akt V ACa 119/13

UZASADNIENIE

Powód J. R. w pozwie skierowanym przeciwko G. B. domagał się zasądzenia na jego rzecz kwot:

1) w sprawie I C 834/11 – w pozwie z dnia 9.11.2011 r. kwoty 100 000 zł tytułem odszkodowania za przestępstwa popełnione przez pozwaną na osobie powoda polegającej na wyłudzeniu fałszywego zaświadczenia, w wyniku czego ZUS dokonuje począwszy od 1997 r. potrąceń należności z renty powoda, aktualnie wysokość potrąceń stanowi kwotę 20 000 zł;

- 2) w sprawie I C 835/11 – w pozwie z dnia 8.11.2011 r. – kwoty 100 000 zł tytułem odszkodowania w związku z popełnieniem licznych oszustw na osobie powoda
w tym składania przez pozwaną fałszywych zeznań przed sądami i prokuraturami;
- 3) w sprawie I C 836/11 – w pozwie z dnia 10.11.2011 r. kwoty 100 000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powoda, liczne przestępstwa popełnione na osobie powoda, fałszywe składanie przez pozwaną zeznań przed sądami i prokuraturą, sporządzenie dwóch fałszywych umów o pracę;
- 4) w sprawie I C 837/11 – w pozwie z dnia 11.11.2011 r. – kwoty 100 000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powoda, popełnienie licznych przestępstw na osobie powoda w tym przestępstwo wyłudzenia oraz składanie fałszywych zeznań przez pozwaną przed sądami i prokuraturami;
- 5) w sprawie XIV GC 99/12/9 – w pozwie z dnia 7.11.2011 r. – kwoty 100 000 zł tytułem odszkodowania za uwikłanie powoda w przestępstwo, składanie przez pozwaną fałszywych zeznań przed prokuraturą i sądem.

Przedmiotowe sprawy połączone zostały do wspólnego orzekania i wyrokowania, otrzymały sygnaturę akt XIV GC 99/12/9.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa. Podniosła, że powód wytoczył przeciwko niej liczne procesy – w ilości 105 przed różnymi sądami, podniosła zarzut powagi rzeczy osądzonej oraz przedawnienia roszczenia.

Wyrokiem z dnia 20 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił powództwo we wszystkich sprawach po ustaleniu następujących okoliczności faktycznych.

Przed Sądem Okręgowym w Katowicach pod sygn. IX P 206/03 toczyło się postępowanie z powództwa G. B. przeciwko J. R. o zapłatę wynagrodzenia za pracę i wyrokiem z 9 października 2006 r. zasądzono od J. R. na rzecz G. B. kwotę 33 600 zł z ustawowymi odsetkami od 15 września 2003 r. tytułem wynagrodzenia za pracę za okres od stycznia 1996 r. do lutego 1997 r., zaś w pozostałej części powództwo oddalono.

Prawomocnym wyrokiem karnym – z dniem 14 października 2010 r. – wydanym przez Sąd Okręgowy w Katowicach pod sygn. XVII k. 79/03 pozwana została skazana m.in. za to, że w dniu 27 września 1995 r. w celu uzyskania kredytu w kwocie 6 000 zł dla J. R. przedłożyła stwierdzający nieprawdę dokument w postaci zaświadczenia o zatrudnieniu i zarobkach w (...) Filia w C., która to firma faktycznie nie prowadziła działalności.

Obecnie przez Sądem Rejonowym w Gliwicach pod sygn. IX k. 1478/10 toczy się postępowanie przeciwko powodowi oskarżonemu o to, że działając czynem ciągłym w celu osiągnięcia korzyści majątkowej w okresie do 19 maja 1996 r. w Z., B., S. i T. przedstawił do realizacji 5 czeków na kwotę 500 zł każdy wiedząc, że nie znajdują pokrycia na jego rachunku rozliczeniowo-oszczędnościowym.

Przed Sądem Okręgowym w Gliwicach pod sygn. akt IV P 60/07 toczyła się sprawa z powództwa G. B. przeciwko J. R. o zapłatę wynagrodzenia.

Wyrokiem z dnia 26.11.2009 r. Sąd ustalił, iż w okresie od 21 lutego 1995 r. do dnia 28.02.1997r. powódkę G. B. łączyła z pozwanym J. R. prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą przedsiębiorstwo Usługowo – Handlowo – Produkcyjne (...) w Z. umowa o pracę na czas nieokreślony.

Sąd oddalił powództwo w pozostałym zakresie i zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 1 860 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. Nadto przyznano od Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w (...) na rzecz adwokata J. H. kwotę 73,20 zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej przyznanej pozwanemu z urzędu.

Na podstawie akt Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w (...) nr (...): (...) dotyczących J. R. Sąd ustalił, iż powód w okresie od 21.03.2007r. do 16.08.2012r. wystąpił 16-krotnie z wnioskami do ZUS o zwrot niesłusznie potrąconych przez ZUS kwot z wypłacanego powodowi świadczenia rentowego. Dotyczyło to kwot 20 000 zł, 13 000 zł, 15 000 zł i 20 000 zł.

W odpowiedzi na każde z pism Zakład Ubezpieczeń Społecznych poinformował powoda o braku możliwości prawnej „unieważnienia przedmiotowych należności” egzekwowanych od powoda przez ZUS a nadto o możliwości ubiegania się o rozłożenie na raty należności Skarbu Państwa oraz o braku nadpłaty.

Nadto decyzją z dnia 13.07.2012 r. nr(...) Zakład Ubezpieczeń Oddział w (...) odmówił dokonania zwrotu z wpłaty wobec nie stwierdzenia nadpłaty.

W uzasadnieniu decyzji ZUS wyjaśnił, iż na koncie J. R. zaewidencjonowano deklaracje rozliczeniowe za zatrudnionych pracowników w okresie od 19.01.1995r. do 19.11.1996 r. J. R. jako płatnik zobowiązany był do opłacania co miesiąc kwoty należnych składek. Z uwagi na niedopełnienie powyższego obowiązku powstało zadłużenie za okres od marca 1995 r. do października 1996 r. w kwocie 10 355,80 zł, które w 1996 r. skierowane zostało do dochodzenia w trybie egzekucji administracyjnej w celu przymusowego ściągnięcia należności do Naczelnika Urzędu Skarbowego w (...). W toku prowadzonego postępowania egzekucyjnego wyegzekwowano kwoty, które pokryły część zaległości za okres od marca 1995 r. do października 1996 r.

W związku z powyższym na dzień 11.07.2012 r. J. R. posiada zadłużenie za okres 12/1995, oraz od 05/1996 do 09/1996 w łącznej kwocie 4 730,38 zł plus należne odsetki liczone do dnia zapłaty łącznie.

ZUS wyjaśnił także, iż ostatnia wpłata miała miejsce 30.03.2010 r. i od tego czasu realizacji tytułów egzekucyjnych nie odnotowano. Brak zatem nadpłaty na koncie J. R..

Na podstawie akt Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w (...)nr (...), Sąd ustalił, iż przed Sądem Okręgowy w Gliwicach pod sygn. akt XU C 267/11 toczyło postępowanie z powództwa J. R. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w (...) i G. B. o zapłatę.

W przedmiotowej sprawie wyrokiem z dnia 10.01.2012 r. Sąd orzekł:

- 1) odrzucił pozew w stosunku do pozwanej G. B.,
- 2) odrzucił pozew w stosunku do pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w (...)co do kwoty 13 000 zł,
- 3) oddalił powództwo w pozostałym zakresie,
- 4) zasądził od powoda na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w (...) kwotę 3 600 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania,
- 5) odstąpił od obciążania powoda kosztami sądowymi,
- 6) przyznał od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w (...) pełnomocnikowi z urzędu powoda adw. M. Z. kwotę 4 428 zł tytułem pomocy prawnej z urzędu.

W uzasadnieniu wyroku Sąd wyjaśnił, iż przed Sądem Rejonowym w Bytomiu pod sygn. akt 776/10 toczyło się już postępowanie z powództwa J. R. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w (...)Oddział w (...) o zapłatę 13 000 zł tytułem niesłusznie potrąconych składek pracowniczych z renty powoda. Sąd oddalił powództwo w tym zakresie.

Nadto przed Sądem Okręgowym w Katowicach pod sygn. akt I C 45/10 toczyło się postępowanie z powództwa J. R. przeciwko G. B., które zostało zakończone wyrokiem z dnia 13.05.2010 r. oddalającym powództwo o zapłatę kwoty 50 000 zł dochodzonej tytułem odszkodowania. Powód dochodził tam wyższej kwoty twierdząc, iż pozwana utworzyła fikcyjne firmy na jego konto, które wykorzystwała do celów przestępczych, sporządzała deklaracje rozliczeniowe ZUS, wpisując siebie i licznych fikcyjnych pracowników, zorganizowała na jego konto fikcyjne firmy (...) Z. oraz firmę usługowo – handlową w C. a powód padł ofiarą oszustwa pozwanej G. B., która wykorzystując jej pełnomocnictwo fałszowała deklaracje rozliczeniowe.

Nadto Sąd Rejonowy w Sosnowcu w sprawie z powództwa J. R. przeciwko G. B. o zapłatę o sygn. akt VP 91/07 orzekł wyrokiem z dnia

21 sierpnia 2008 r. - w punkcie pierwszym umorzył postępowanie w sprawie o zapłatę kwoty 1 000 000 zł, w punkcie drugim odrzucił pozew o zapłatę wynagrodzenia za pracę za 1995r. i 1996r. a w punkcie trzecim odrzucił pozew o zapłatę kwoty 25 000 zł. Natomiast w sprawie o zapłatę kwoty 12 000 zł potrąconych z renty inwalidzkiej i w sprawie o umorzenie kwoty 15 000 zł uznał się niewłaściwym i przekazał do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w(...)(punkt czwarty wyroku).

W punkcie piątym oddalił powództwo w pozostałej części.

Sąd ustalił także, iż powód występował do Urzędu Skarbowego w (...) prowadzącego przeciwko niemu postępowanie egzekucyjne na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z wnioskiem o umorzenie należności (egzekucji) już w 2004 r.

Natomiast do ZUS Oddziału w(...)zwracał się o umorzenie należności z tytułu składek po raz pierwszy pismem z dnia 10.02.2006 r.

Podstawą ustaleń faktycznych były dowody z dokumentów.

Oddalono wniosek powoda o ponowne przesłuchanie go w drodze pomocy prawnej, gdyż został wezwany przez Sąd Rejonowy w Wołowie celem przesłuchania, jednakże nie stawił się na posiedzenie Sądu, a swojej nieobecności nie usprawiedliwił.

W takim stanie rzeczy Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uwzględnienia powództwa powoda.

Zaznaczył, że powód domagał się w 5 pozwach zasądzenia od pozwanej na jego rzecz kwot po 100 000 zł tytułem odszkodowania za działanie pozwanej, ogólnikowo określając je jako wyłudzenie fałszywego zaświadczenia skutkującego potrąceniem przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z renty powoda, popełnienie licznych przestępstw na jego szkodę, składanie fałszywych zeznań przed sądami i prokuraturami.

Powód – wezwany – nie sprecyzował jednak żądań pozwu poprzez wskazanie okoliczności faktycznych i wysokości powstania szkody.

Jako podstawę swoich roszczeń powód wskazał art. 415 k.c.

Zgodnie z art. 6 k.c. powód winien był wykazać przesłanki z art. 415 k.c., czego nie uczynił.

Zwrócił także Sąd uwagę na prowadzenie licznych spraw przez powoda przeciwko pozwanej, w których roszczenia powoda zostały prawomocnie rozstrzygnięte. Nadto dotyczyły one zdarzeń z 1995 i 1996 roku, i wydaje się, iż zgłoszone przedmiotowymi pozwami roszczenia były już przedmiotem rozpatrywania poprzednich spraw.

Wyrok Sądu Okręgowego został w całości zaskarżony przez powoda, domagającego się jego zmiany poprzez uwzględnienie powództwa.

Apelujący zarzucił Sądowi pierwszej instancji niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy na skutek naruszenia przepisów postępowania:

- art. 240 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o ponowne przesłuchanie powoda mimo usprawiedliwienia jego niestawiennictwa na posiedzeniu w dniu 4 września 2012 r.;
- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak wyjaśnienia podstawy prawnej wydanego rozstrzygnięcia oraz niewyjaśnienia okoliczności i dowodów, na których się oparto.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji:

Sąd Apelacyjny zważył:

- apelacja powoda jest nieuzasadniona, gdyż podniesione w nim zarzuty są chybione.

Wskazany przez Sąd Okręgowy stan faktyczny jest prawidłowy, znajduje oparcie w zebranych dowodach ocenionych w granicach zakreślonych normą art. 233 k.p.c. i ustalenia te Sąd Apelacyjny potwierdza w całości, uznając je za własne.

Z prawidłowych ustaleń faktycznych Sąd pierwszoinstancyjny wyciągnął również właściwe wnioski.

Nietrafny jest zarzut naruszenia przepisu art. 240 k.p.c.

Sąd Okręgowy dopuścił dowód z dokumentów wnioskowanych przez powoda oraz z jego przesłuchania – przy czym uwzględniając jego wniosek – w drodze pomocy sądowej przed sądem zamieszkania powoda. Pomimo prawidłowego wezwania przez sąd wezwany powód nie stawił się na rozprawę, a przed jej wywołaniem nie złożył usprawiedliwienia. Usprawiedliwienie – zupełnie nieczytelne – zostało złożone przez powoda po terminie rozprawy i nie można odczytać z jakich przyczyn nie stawił się na posiedzenie sądowe.

Zgodnie z art. 214 § 1 k.p.c. rozprawa ulega odroczeniu, jeżeli Sąd stwierdzi nieprawidłowość w doręczeniu wezwania, albo gdy nieobecność strony jest wywołana nadzwyczajnym wydarzeniem lub inną znaną sądowi przeszkodą, której nie można przezwyciężyć. Taka zaś sytuacja po stronie powoda przed Sądem wezwanym nie miała miejsca. Zwrócić także należy uwagę, że gdyby powód nie mógł przybyć na rozprawę przed Sądem wezwanym z powodu choroby, to winien był – zgodnie z art. 214 k.p.c. przedłożyć zaświadczenie wystawione przez lekarza sądowego potwierdzającego niemożność uczestniczenia w posiedzeniu sądowym.

Dodatkowo należy zauważyć, że po oddaleniu przez Sąd Okręgowy wniosku o ponowne dopuszczenie dowodu z przesłuchania powoda, jego pełnomocnik procesowy biorący udział w rozprawie, nie zgłosił Sądowi rozstrzygającemu spór merytorycznie zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c., co skutkuje utratą prawa powoływania się przez apelującego na to ewentualne uchybienie Sądu w dalszym postępowaniu, w tym przed sądem odwoławczym. Chybiony także jest zarzut naruszenia przepisu art. 328 k.p.c., gdyż uzasadnienie zaskarżonego wyroku spełnia wszelkie wymagania wskazanego przepisu.

Sąd pierwszej instancji oparł swoje rozstrzygnięcie na podstawie orzeczeń sądowych i akt ZUS-u, a więc dokumentów urzędowych, tak więc ocena tych dowodów pod względem wiarygodności była zbędna.

Nie dopatrzył się Sąd żadnej podstawy materialnej do uwzględnienia wszystkich powództw zgłoszonych przez powoda, tym samym nie zachodziły przesłanki do powołania się na przepisy prawa materialnego, jako że przy oddaleniu roszczeń brak jest właśnie podstawy materialnej do oddalenia powództwa.

Należy także zwrócić uwagę, że w istocie powód w żadnym z pozwów nie podał okoliczności faktycznych, na których zostały one oparte, co uniemożliwiło rozpoznanie zgłoszonego przez pozwaną zarzutu powagi rzeczy osądzonej oraz zarzutu przedawnienia roszczeń.

Zważyć także należy, iż w piśmie procesowym z 11 czerwca 2012 r. pełnomocnik powoda podał, iż powód domaga się od pozwanej odszkodowania, zaś swoje roszczenie opiera na przepisie art. 415 k.c., tak więc podawanie w apelacji, iż domagał się zadośćuczynienia jest niezrozumiałe, nadto stanowiłoby niedopuszczalne w postępowaniu apelacyjnym przekształcenie przedmiotowe powództwa.

W omawianym piśmie procesowym co prawda powód zawnioskował dowód z opinii biegłego, w przypadku zaprzeczenia przez pozwaną złożonym przez nią podpisom na dokumentach bankowych, który nie został uwzględniony przez Sąd Okręgowy, jednakże podniesiony w tym zakresie zarzut apelacyjny nie może być uznany za trafny w sytuacji niewskazania konkretnych dokumentów, które miałyby podlegać badaniu przez biegłego.

Z podanych wyżej przyczyn apelacja powoda – jako pozbawiona podstaw prawnych – podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.